

Съдебен акт

РЕШЕНИЕ

№ 348

София, 11 октомври 2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и първи септември две хиляди двадесет и трета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Блага Иванова

ЧЛЕНОВЕ: Мая Цонева

Даниел Луков

при участието на секретар Ил. Петкова и в присъствието на прокурора от ВКП К. Софийски, като изслуша докладваното от съдията Даниел Луков наказателно дело № 226/2023 година по описа на Върховния касационен съд, за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалба от защитника на подсъдимия М. Т. срещу въззивно решение № 4 от 10.01.2023г. на Апелативен съд - София, постановено по внохд № 508/2022г. по описа на същия съд.

В жалбата се изтъкват касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК.

На 11.04.23г. в деловодството на ВКС е постъпила молба от защитника на подсъдимия, с която се иска прекратяване на наказателното производство поради настъпила смърт на подсъдимия. Въз основа на така постъпилата молба по делото е бил изискан заверен препис-извлечение от акт за смърт на лицето М. Х. Т., ЕГН [ЕГН] с № 0146/14.03.23г., издаден от /община/, /район/.

От изисканото и получено по делото удостоверение за наследници на починалия подсъдим е видно, че негови единствени наследници са синовете му Х. и В. Т..

На 19.06.23г. и 27.06.23г. са постъпили молби от **адв. Иванчов.**, с приложени пълномощни от името на Х. Т. и В. Т.. С молбите са представени удостоверения от РС – София, от които е видно, че В. и Х. Т. са направили **отказ от наследството** на своя баща.

Към датата на смъртта си подсъдимият е неженен и няма други наследници.

В съдебното заседание пред касационната инстанция представителят на ВКП намира, че производството по делото следва да бъде прекратено.

Представителят на Министерството на финансите, явяващо се

граждански ищец по делото, също намира, че производството по делото следва да се прекрати.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на страните и в пределите на правомощията си по чл. 347, ал. 1 от НПК, намери за установено следното:

С присъда № 260136/05.10.21г. на СГС, постановена по н.о.х.д. № 921/2019г., подсъдимият М. Т. е признат за виновен в извършването на престъпление по чл. 255, ал. 1, т. 2 от НК, поради което и на основание чл. 54 от НК е осъден на лишаване от свобода за срок от една година и глоба в размер на 400лв., като на основание чл. 66, ал. 1 от НК е било отложено изпълнението на така наложеното наказание лишаване от свобода за срок от три години, считано от влизане на присъдата в сила.

Със същата присъда е бил признат за виновен и в осъществяването на престъпление по чл. 316 вр. чл. 309, ал. 1 от НК, като на основание чл. 54 от НК му е било наложено наказание в размер на четири месеца лишаване от свобода, изпълнението на което също е било отложено за срок от три години.

На основание чл. 23 от НК съдът е наложил на подсъдимия Т. едно общо най-тежко наказание в размер на една година лишаване от свобода, към което е присъединил и наказанието глоба в размер на 400лв, като на основание чл. 66 от НК е отложил изтърпяването на така наложеното общо най-тежко наказание за срок от три години, считано от влизането на присъдата в сила.

Подсъдимият е бил осъден да заплати на гражданския ищец-Министъра на финансите, сумата от 4939,40лв., ведно със законната лихва върху нея, считано от 30.03.2014г.

С присъдата подсъдимият е осъден да заплати направените по делото съответни разноски.

По въззивни жалби от защитниците на подсъдимия, с Решение № 4 от 10.01.2023г. на Апелативен съд - София, постановено по внохд № 508/2022г. по описа на същия съд, присъдата е била потвърдена изцяло.

Налице са предпоставките на чл. 24, ал. 1, т. 4 от НПК и образуваното наказателно производство следва да бъде прекратено, тъй като от приетия от съда препис-извлечение от акт за смърт № 0146 от 14.03.2023г., от /община/, район /район/ се установява, че подсъдимият М. Х. Т. е починал на 13.03.2023г. Когато производството се развива пред въззивната или касационната инстанция и е във връзка с проверка на вече постановен, но невлязъл в сила съдебен акт, съответният решаващ съд следва да отмени атакувания акт и да прекрати воденото наказателно производство. В тази хипотеза отмяната на постановените съдебни актове следва не от констатирани в хода на проверката нарушения, а от факта на смъртта на

привлеченото към наказателна отговорност лице. Постановените в хода на същото производство съдебни актове следва да бъдат отменени, тъй като наказателната отговорност на дееца е лична, а неговата смърт се явява юридически факт, който погасява съществуващото наказателно правоотношение по повод извършеното престъпление. Съдебните актове на първоинстанционния съд и на въззивната инстанция не могат да породят своето правно значение, защото не са влезли в сила преди настъпване на прекратителното основание. Предвид изложеното касационният съд прие, че следва да бъдат отменени постановените осъдителна присъда на първоинстанционния съд и решение на въззивния съд, с което тя е потвърдена, а воденото наказателно производство трябва да бъде прекратено поради настъпила смърт на подсъдимия по делото. С оглед задължителните предписания на Тълкувателно решение № 1 от 04.02.2013 г. по ТД № 2/2012 г. на ОСНК на ВКС, настоящата инстанция дължи произнасяне по приетия за съвместно разглеждане граждански иск в наказателния процес при настъпване на някоя от предпоставките по чл. 79, ал. 1 от НК за прекратяване на наказателното производство, сред които е и смъртта на дееца – подсъдим по делото. Разглеждането на предявената и приета в наказателното производство гражданскоправна претенция продължава по правилата на НПК, а доколкото в него няма съответни правила, се прилага Гражданският процесуален кодекс – арг. чл. 88, ал. 1 от НПК. В Наказателно-процесуалния кодекс липсват разпоредби, които да уреждат разглеждането на гражданския иск при настъпила смърт на подсъдимия по делото, който подсъдим се явява ответник и отговаря като такъв по исковата претенция. Този извод за липса на законов регламент в НПК по отношение на реда за разглеждане на гражданския иск при смърт на някоя от страните, произтича от акцесорния характер на гражданския иск в наказателния процес, като обаче гражданският иск има и своя самостоятелност. Предвид липсата на правила в НПК относно съдбата на гражданския иск при настъпване на смъртта на подсъдимия – ответник по иска – приложими са съответните разпоредби на ГПК, касаещи правните последици от юридическото събитие на смъртта на ответника – уредени в чл. 227 и чл. 230, ал. 2 от ГПК. По силата на чл. 227 от ГПК, когато страната умре или юридическото лице престане да съществува, производството по делото продължава с участието на правопреемника. Не е предмет на официалното начало въпросът за установяване на правопреемника – в случая наследниците на починалия подсъдим. Съобразно чл. 230, ал. 2 от ГПК, при смърт на ответника, ищецът е длъжен в шестмесечен срок от съобщението да посочи неговите правопреемници и адресите им или да вземе мерки за назначаване на управител на незадетото наследство или за

призоваване на наследниците по реда на чл. 48. При неизпълнение на това задължение делото се прекратява. Смъртта на подсъдимия Т. е настъпила преди постановяване на съдебен акт в касационното производство. Макар да не е било предмет на служебна активност от наказателния съд, разглеждащ гражданския иск, при наличие на основание за прекратяване на наказателното производство, са установени и призовани наследниците на починалия подсъдим. Наследниците – деца на починалия подсъдим, са направили отказ от наследство, документиран по надлежния ред. С оглед на това и предвид липсата на други наследници на починалия подсъдим, то касационната инстанция следва да приложи разпоредбата чл. 230, ал. 2, изр. 2 от ГПК и да прекрати производството и по гражданския иск. Водим от горното и на основание чл. 354, ал. 1, т. 2 от НПК, във връзка с чл. 230, ал. 2, изр. 2 от ГПК, Върховният касационен съд, Трето наказателно отделение,

РЕШИ:

ОТМЕНЯВА въззивно решение № 4 от 10.01.2023г. на Апелативен съд - София, постановено по внохд № 508/2022г. по описа на същия съд и потвърдената с него присъда № 260136/05.10.21г. на СГС, постановена по н.о.х.д. № 921/2019г. по описа на същия съд.

ПРЕКРАТЯВА на основание чл. 24, ал. 1, т. 4 от НПК наказателното производство по КНД № 226/2023 г.

ПРЕКРАТЯВА на основание чл. 230, ал. 2, изр. 2 от ГПК производството по предявения от Министъра на финансите срещу М. Х. Т. граждански иск.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: